

# S. Sayısı : 120

## Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1942 yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresiyle Devlet Demiryolları ve Limanları Genel Müdürlüğü 1942 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/189, 1/333)

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1942 yılı kesin hesabına ait uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/189)

T. C.  
Sayıştay  
274949 - 380

10 . II . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1942 Akçalı yılı kesin hesabına ait Uygunluk bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz eylerim.

Sayıştay Başkanı  
Seyfi Oran

### Uygunluk bildirimini

Anayasa ve Muhasebei Umumiye Kanunu hükümlerine uyularak Ulaştırma Bakanlığından Sayıştaya gönderilen Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1942 mali yılı kesin hesabı ve bilânçosu Sayıştayca incelenerek yargılanmış olan Muhasip İdare hesabıyla karşılaştırılmış; Kesin hesapta ve bilânço ile kâr ve zarar hesaplarında gösterilen rakamların kabule şayan bulunmuş olduğunu arz eyleriz.

10 . II . 1948

Sayıştay Başkanı Seyfi Oran	D: 1 Başkanı Faik Eke	D: 2 Başkanı Âlim Özgen	D: 3 Başkanı Y. Ziya Aslan	D: 4 Başkanı Refik Bakuy
Üye Müeyyett Menemencioğlu	Üye M. İhsan Erenli	Üye Nazmi Başak	Üye Fahri Özbudun	Üye Mehmet Ali Apak
Üye Apdullah Âli Hemen	Üye Ali Ragıp Ögel	Üye A. Kemalettin Arıçay	Üye Fikret Aktulga	Üye Savcı
Üye Ahmet Talât Dengel	Üye Faruk Işık	Üye Fuat Beşkardeş	Üye Enver Arkun	

**Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1942 yılı Kesihesabı hakkında kanun tasarısı (1/333)**

T. C.

*Başvekâlet*

*Muamelât Umum Müdürlüğü*

*Tetkik Müdürü*

*Sayı: 71/ 218 - 6, 1989*

14 - VII - 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1942 malî yılı hesabı katîsi hakkında Münakalât Vekillîğince hazırlanan ve iera Vekilleri Heyetince 8 . VII . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişikleriyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

**Başvekil**  
**Ş.Saracoğlu**

**Gerekçe**

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarej Umumiyesinin teşkilât ve vezâifine dair olan 1042 sayılı Kanunun tadilî hakkındaki 1483 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince bu idarenin hazırlaması icabeden 1942 malî yılı katî hesabı, inşaat dairesinin 1818 numaralı Kanunla Nafia Vekâletine bağlanması dolayısıyla yalnız işletme hesabını ihtiva etmekte bulunmuş ve aşağıdaki kısımlardan terekküp etmiştir.

1. Katî hesap kanun lâyihası,
  2. Tahsisat cetveliyle birlikte masraf katî hesap ceveli «A» cetveli
  3. Varidat katî hesap cetveli «B» cetveli
  4. İdari nakliyat hesabı
  5. İşletme hesabı («A» Devlet Demiryolları, «B» Bağdat şirketi)
  6. Kâr ve zarar hesabı,
  7. Bilânço ve sermayenin bir senelik artışını gösterir beyan cetveli,
1. 1942 malî yılı bütçe sarfiyatı (97 908 561) lira (38) kuruşa baliğ olmuştur. İşbu sarfiyatın:
    - a) (90 845 509, 62) lirası 1942 malî yılı bütçesine konulan (77 280 000) lira ile 4349 sayılı Kanunla verilen (23 098 000) lira munzam ve (1 500 000) lira fevkalâde olmak üzere ceman (101 878 000) lira tahsisata mukabil;
    - b) (400 000) lirası 4302 sayılı Kanunla Mersin Limanı mubayaa bedeli olarak 12 nci fasla ilâve olunan tahsisata;
    - c) (53 604 78) lirası Nafia Vekâleti inşaat reisliğinden ikmali nevakis için alınan (150 000) liraya;
    - ç) (600 000) lirası 4301 sayılı Kanunla İskenderun Limanı mubayaa bedeli olarak verilen (600 000) lira tahsisata;
    - d) (775 652 53) lirası 4301 sayılı Kanuna istinaden tahsisat kaydolunan (475 756 65) lira ile 4392 sayılı Kanunla 16 nci fasıldan tenzil olunarak İskenderun Limanı hususi faslına ilâve olunan (300 000) liraya; .
    - e) (697 561 76) lirası 4303 sayılı Kanunla Mersin Limanı masrafları için tahsisat olarak kaydolunan (720 000) liraya mukabil;
    - f) (1 114 539 20) lirası Bütçe Kanununun 8 nci maddesi mucibince sarf olunmuş ve;
    - g) (117 597 36) lirası 3010 No. lu Kanuna istinaden mahsup ve (3 304 096 13) lirası da 3698 ve 3980 sayılı kanunlar mucibince masraf kayıt olunmuştur.

Masraf bütçesinin:

- a) 6 nci tahmil ve tahliye ücret ve masrafları faslının (745 000) lira tahsisatına mukabil (1 058 301,09) lira fazlasıyla (1 803 301,09) lira;
- b) 10 neu faslın 1 nci irat getiren emlak resim ve vergileri maddesinin (13 000) lira tahsisatına mukabil (31 171,82) lira fazlasıyla (44 171,82) lira;
- c) 10 neu faslın 4 ncü reddiyat ve bilet satışı aidatı maddesinin (50 000) lira tahsisatına mukabil (23 885,24) lira fazlasıyla (73 885,24) lira;
- ç) 11 nci faslın 3 ncü mahkeme masrafları ve serbest avukat ücretleri maddesinin (25 000) lira tahsisatına mukabil (1 181,05) lira fazlasıyla (26 181,5) lira;
- sarf olunmuştur.

Konulan tahsisata nazaran yukarda sözü edilen fasıllardan yapılan fazla sarfiyat Bütçe Kanununun 8 nci maddesine müstenit bulunmaktadır.

2. Trabzon - İran hudut transit yolu otobüs ve kamyon işletmesinin:

Masrafı	181 812,35	lira
Varidatı	98 086,87	»

Açığı 83 725,48 liradır.

3. Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1942 malî yılı varidatı (104 064 357) lira (36) kuruş ve masrafı da (97 908 561) lira (38) kuruştur. Bu vaziyete göre (6 155 795) lira (98) kuruş varidat fazlası elde edilmiş bulunmaktadır.

4. 1942 malî yılı işletme emsali:

	Masraf lira	Varidat lira	Emsal
İşletmeler	93 053 465,44	104 064 357,36	89,42
Mubayaa taksitleri	4 855 095,94		
	97 908 561,38	104 064 357,36	94,08

İşletme emsali yukarda görüldüğü üzere mubayaa taksitleri hariç olduğu halde (89,42) ve mubayaa taksitleriyle birlikte (94,08) dir.

### Sayıştay Komisyonu Raporu

T. B. M. M.  
Sayıştay Komisyonu  
Esas No. 1/333,3/189  
Karar No. 16

3 . V . 1948

### Yüksek Başkanlığa

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1942 akçalı yılı kesin hesabı hakkında Başbakanlığın 14 . VII . 1944 gün ve 71 - 218, 6/1989.3 sayılı yazısıyla teklif olunan kanun tasarısı Sayıştayın Uygunluk Bildirimi ile birlikte ve Sayıştay 1 nci daire Başkanı Faik Eke ve Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü Maliye ve Saymanlık işleri başkanı Rıza Şahenk hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu. Kesin hesapta ve bilânço ile kâr ve zarar hesaplarında gösterilen rakamların,

ödeneklerle giderlerin ve tahsilâtın Uygunluk Bildiriminde yazılı miktarlara uygun olduğu görülmüş ve düzenlenen kanun tasarısı Kamutayın Yüksek tasvibine arz edilmek üzere sunulmuştur.

Başkan Sivas Abidin Yurdakul	Sözcü Niğde Ferit Ecer	Kâ. Yozgad Kâmil Erbek
Bursa Zehra Budunç	Gaziantep Ö. Asım Aksoy	Kastamonu Ziya Orbay

Manisa Muğla Siird  
İsmail Ertem Abidin Çakır Sabri Çeliktug

Sivas  
Şakir Uma

Tokad  
Mustafa Lâtifoğlu

### HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme  
Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı Katî  
Hesap Kanunu lâyihası*

MADDE 1. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1942 malî yılı sarfiyatı bağı (A) cetvelinde gösterildiği üzere (97 908 561) lira (38) kuruştur.

MADDE 2. — Adı geçen Umum Müdürlüğün aynı yıl tahsilâtı (B) cetvelinde gösterildiği üzere (104 064 357) lira (36) kuruştur.

MADDE 3. — Gelecek yıllarda mahsubu yapılmak üzere 3010 sayılı Kanun mucibince avans olarak verilen ve (A) cetvelinde ayrı bir sütünde gösterilen (78 399) lira (22) kuruş tahsisattan mevkuf tutulmuştur.

MADDE 4. — Tahsisattan sarfolunmayıp (A) cetvelinde ve ait olduğu tertipler hizasında gösterilen ceman (11 073 028) lira (74) kuruş tahsisat bakiyesi iptal olunmuştur.

MADDE 5. — Sözü edilen Umum Müdürlüğün bu kanuna bağı 1942 malî yılı bilânço ve kârü zarar hesabı tasdik kılınmıştır.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Münakalât Vekilleri memurdur.

8 . VII . 1944

Baş V. ve İla. V. Vekili Ad. Vekili  
Ş. Saracoğlu A. R. Türel  
M. M. Vekili Dahiliye Vekili Maliye Vekili  
A. R. Artunkal Hülmî Üran F. Ağralı  
Maarif Vekili Nafia Vekili  
Yücel  
İktisat Vekili Sıhhat ve İ. Mu. Vekili  
Fuad Sirmen Dr. H. Alataş  
Gümrük ve İn. Vekili Ziraat Vekili  
Suad H. Ürgüblü Ş. R. Hatipoğlu  
Münakalât Vekili Ticaret Vekili  
A. F. Cebesoy C. S. Siren

### SAYIŞTAY KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme  
Genel Müdürlüğü 1942 akçalı yılı Kesin-  
hesap Kanunu tasarısı*

MADDE 1. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşleme Genel Müdürlüğü 1942 akçalı yılı giderleri ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği gibi (97 908 561) lira (38) kuruştur.

MADDE 2. — Adı geçen Genel Müdürlüğün aynı yıl tahsilâtı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği gibi (104 064 357) lira (36) kuruştur.

MADDE 3. — Gelecek yıllarda mahsubu yapılmak üzere 3010 sayılı Kanun gereğince avans olarak verilen ve (A) cetvelinde gösterilen 78 399 lira 22 kuruş ödenek mevkuf tutulmuştur.

MADDE 4. — Ödenekten 1942 akçalı yılı içinde harcanmayan ve (A) cetvelinin ayrı bir sütununda gösterilen 11 073 028 lira 74 kuruş ödenek bakiyesi yok edilmiştir.

MADDE 5. — Adı geçen Genel Müdürlüğün bu kanuna bağı akçalı yılı bilânço ve kâr ve zarar hesabı tasdik kılınmıştır.

MADDE 6. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunu Maliye ve Ulaştırma Bakanları yürütür.

1942 Devlet Demiryolları ve Limanları Genel Müdürlüğü

**A - CETVELİ**

F.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler	3010 sayılı		Yok edilen ödenekler
			Kanunla avans	Giderler	
1	Ücret ve yevmiyeler	17 937 000		13 271 359 76	4 665 640 24
2	Harcırah	388 000		286 479 63	101 520 37
3	Ecnebi mütehassıslarla stajyer memur ve müstahdemlerin ve talebenin masrafları	156 000		112 897 43	43 102 57
4	Tâli ücretler	2 680 000		2 154 725 39	525 274 61
5	Memur ve müstahdemlere ve ailelerine yardım	4 808 000		3 458 214 87	1 349 785 13
6	Tahmil ve tahliye ücret ve masrafları	1 803 301 09		1 803 301 09	
7	İşletme müstehlek malzeme ve masrafları	15 879 000		15 665 175 22	213 824 78
8	Bakım ve teedit masrafları	26 060 000		24 753 062 19	1 306 937 81
9	Ecnebi demiryolu tesisatının istimali ve üçüncü şahısların hizmetleri	135 000		115 983 68	19 016 32
10	Her nevi vergiler, maddi mükellefiyetler ve zarar, ziyan tazminatı	175 057 06		157 557 30	17 499 76
11	Müteferik masraflar	463 181 05		378 625 01	84 556 04
12	Mubayaa olunan hat ve limanların senelik faiz ve itfa karşılıkları ve sair masrafları	5 009 481		4 855 095 94	154 385 06
13	Demirbaş tezyidi	1 261 000		924 666 19	336 333 81
14	İnşaat ve tesisat masrafları	1 260 000		1 148 454 96	111 545 04
15	3247 ve 3319 sayılı Kanunlar gereğince mubayaa edilecek muharrik ve müteharrik edevat bedeli ile gümrük resmi ve sair masraflar	11 300 000	78 399 22	10 362 270 55	859 330 23
16	3980 sayılı Kanun gereğince mubayaa edilecek muharrik ve müteharrik edevat bedeli ile sair masraflar	950 000		569 252 23	380 747 77
17	Trabzon - İran otobüs ve kamyon işletmesi masrafları	309 400		181 812 35	127 587 65
18	Bütçe Kanununun 5. maddesi gereğince girişilecek taahhütler karşılığı	12 000 000		11 342 996 03	657 003 97

F.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler	3010 sayılı Kanunla Avans	Giderler	Yok edilen ödenekler
19	1715 sayılı Kanununun 8. maddesi gereğince Cumhuriyet Merkez Bankasına verilecek itfa karşılığı	768 119		768 119	
20	Ankara Gar Gazinosu mütedavil sermayesi	50 000		50 000	
H. F.	Bakımı İşletmeye devredilen hatların noksanlarının ikmali masrafları olup, Bayındırlık Bakanlığı İnşaat Reisliğinden alınan	150 000		53 604 78	96 395 22
» »	İskenderun limanı ücret, yevmiye ve bilûmum idare ve işletme masrafları	775 756 65		775 652 53	104 12
» »	İskenderun limanının devri dolayısıyla Devlet Limanları İşletme Genel Müdürlüğüne verilecek tesisat ve mevad ve sair eşya bedeli	600 000		600 000	
» »	Mersin Limanı İşletme umumi masrafları	720 000		697 561 76	22 438 24
» »	3698 sayılı Kanun gereğince	265 145 72		265 145 72	
» »	3980 sayılı Kanun gereğince	3 038 950 41		3 038 950 41	
» »	Geçen ve eski seneler mahsubatı	117 597 36		117 597 36	
	<b>Toplam</b>	<b>109 059 989 34</b>	<b>78 399 22</b>	<b>97 908 561 38</b>	<b>11 073 028 74</b>

1942 Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü

B - CETVELİ

F.	M.	Gelirin çeşidi	Bütçesinde yazılı olan muhammenat		Tahsilât	
			Lira	K.	Lira	K.
1		Demiryolları işletme hasılatı				
	1	Yolcu	22 500 000		33 198 576	17
	2	Yolcu ağırlığı	600 000		837 660	12
	3	Mesajeri	500 000		653 278	87
	4	Seyriseri	3 250 000		4 550 415	41
	5	Seyrihafif	40 000 000		42 655 535	39
	6	Muhtelif hasılat	700 000		2 448 552	12
2		Limanlar ve iskeleler hasılatı				
	1	Haydarpaşa Liman ve rıhtım hasılatı	700 000		1 536 617	60
	2	Derince limanı	80 000		140 312	20
	3	İskeleler	65 000		157 078	60
3		Sıhhiye tevkifatı	450 000		577 245	73
4		Mütenevvi hasılat	20 000		15 073	50
	1	İstimalden ıskat edilen vagon, lokomotif ve hurda demirler satışı	2 000		1 796	04
	2	Memurlardan alınacak tahsil ücreti	2 000		1 796	04
	3	Çıraklardan alınacak pansiyon ücreti	50 000		56 556	97
	4	İdareye ait binalardan alınacak kira ücreti	100 000		106 704	94
	5	Faiz ve akçe paraları	200 000		403 406	35
	6	Müteferrik hasılat	250 000		779 677	46
5		Trabzon - İran otobüs ve kamyon işletmesi hasılatı	33 000		98 086	87
6		Geçen senelerden müdevver ve tahsisat kaydedilmeyen varidat fazlası	8 080 000		11 342 996	03
H. F.		Bakımı İşletmeye devredilen hatlarının ikmal masrafları olup Bayındırlık Bakanlığı Bütçesinden alınan			150 000	
	»	İskenderun limanı varidatı	441 852	68	530 826	39
	»	Mersin limanı hasılatı	720 000		519 864	47
	»	3698 sayılı Kanun mucibince			265 145	72
	»	3980 sayılı Kanun mucibince			3 038 950	41
		<b>Toplam</b>	<b>78 741 852</b>	<b>68</b>	<b>104 064 357</b>	<b>36</b>

	Aktif	Bilâ	
		Lira	K.
Sabit tesisat		473 026 066	75
Muharrrik ve müteharrik edevat		70 204 754	72
Demirbaş		11 457 590	52
Stok malzeme:			
Mağazalarda	15 591 119	44	
Yol atelyesinde	307 744	23	
Cer atelyesinde	534 828	90	
Matbaada	187 614	13	
Ecza metharında	1 152 786	51	
Elektrik santrallerinde	3 481	86	
Travers fabrikasında	125 993	84	
Elbise	173 143	58	
Mahrukat	1 454 023	96	19 530 741 45
Yapılmakta olan işler:			
Yol atelyesinde	644 613	82	
Cer atelyelerinde	704 118	07	
Matbaada	436	86	
Elektrik santrallerinde	17 865	12	
Travers fabrikasında	10 010	83	1 377 044 70
Mevduat:			
Veznelerde:			
Nakit	1 868 668	30	
Esham ve tahvilât	5 110 559	14	
Bankalarda	5 679 415		12 658 642 44
İştiraklerimiz			386 360 32
Hazine (Bono)			189 000 000
Muhtelif borçlular			22 510 620 68
			800 151 821 58
Kâr ve zarar			43 526 511 45
			843 678 333 03
			=====
			=====
	Zimmet		
İşletme masrafı			86 554 406 47
Mubayaa taksitleri			4 855 095 94
İtfa sermayesi			5 834 526 90
Tecdit sermayesi			4 511 071 50
Muhtelif			11 437 935 65
1941 yılından müdevver zarar			30 346 231 11
			143 539 267 57
			=====
			=====



h e o

		Lira	K.
Sermaye		554 688 411	99
İtfa sermayesi		56 648 005	60
Tecdit sermayesi		27 101 074	20
Sigorta sermayesi		1 405 290	64
Menkul kıymetler:			
Sigorta sermayesinde	291 853 56		
Muhtelif	127 225 58		
Tasarruf bonosu	4 691 480	5 110 559	14
Tediye senedatı (Bono)		184 500 008	80
Muhtelif alacaklılar		14 224 982	66
		<hr/>	<hr/>
		843 678 333	03

zarar hesabı

		Lira	K.
İşletme varidatı		98 157 182	32
Muhtelif		1 855 573	80
1943 senesine müdevver zarar		43 526 511	45
		<hr/>	<hr/>
		143 539 267	57